

UNIVERSITATEA DE VEST
TIMIȘOARA

ARHEOVEST

IV₁

-IN HONOREM ADRIAN BEJAN-

Interdisciplinaritate în Arheologie și Istorie

Timișoara, 26 noiembrie 2016



JATEPress Kiadó
Szeged
2016

Coordonator volum: Dorel MICLE

Editori: Dorel MICLE, Andrei STAVILĂ, Cristian OPREAN, Sorin FORȚIU

Coperta: Alice DUMITRAȘCU

Foto copertă: Milan ȘEPEȚAN

Această lucrare a apărut sub egida:



**Asociația
ArheoVest
Timișoara**



**CONSILIUL
JUDEȚEAN
TIMIȘ**

© Universitatea de Vest din Timișoara

<https://www.uvt.ro/>

ISBN 978-963-315-310-9 (Összes/General)

ISBN 978-963-315-311-6 (I. kötet/volumul)

Avertisment 

Responsabilitatea pentru conținutul materialelor revine în totalitate autorilor.

DVD-ROMul conține contribuțiile în varianta color precum și imaginile la rezoluția maximă trimisă de autor.

CUPRINS

SUMMARY * SOMMAIRE * INHALT

PARTEA ÎNTÂI

~ ARHEOLOGIE ~

Cornelia-Magda Lazarovici, Gheorghe-Corneliu Lazarovici

Bucraniul – simbol și semn (Partea a II-a)
Bucrania – symbol and sign (IInd Part) 43

Adela Kovács

Tipologia vetrelor din sanctuarele neolitice în sud-estul Europei
Hearts typology of Neolithic shrines from south-eastern Europe 95

Octavian-Cristian Rogoza

Un semibordei atribuit fazei A₃ a culturii Vinča descoperit la Tărtăria (com. Săliștea, jud. Alba)
A pithouse assigned to the 3rd phase of Vinča culture discovered at Tărtăria (Săliștea commune, Alba County) 121

Cristian Ioan Popa, Marius Mihai Ciută

Plastica antropomorfă Coțofeni de la Șeușa-*Gorgan* (jud. Alba)
Anthropomorphic Plastic Coțofeni from Șeușa-*Gorgan* (Alba County) 163

Gabriel Crăciunescu, Gavril Eugen Văcuță

Necropola de incinerare de la Gârla Mare, jud. Mehedinți. Campania din anul 2013
The incineration necropolis at Gârla Mare, Mehedinți County. The 2013 campaign 183

Eugen D. Pădurean

Noi așezări fortificate din epoca metalelor descoperite în Câmpia de Vest (jud. Arad)
New Fortified Sites from the Metal Age in the Western Plain (Arad County) ... 201

Alexandru Berzovan

Considerații privind două cetăți getice din Podișul Moldovei: Poiana Mănăstirii-*Între Șanțuri* și Dobrovăț-*Cetățuia*, jud. Iași (sec. V–III îHr)
Considerations regarding two Getic fortresses in the Moldavian Plateau: Poiana Mănăstirii-*Între Șanțuri* and Dobrovăț-*Cetățuia*, Iași County (V–III BC) 215

Marius-Mihai Ciută, Cătălin Borangic

Echere de metal utilizate în Munții Orăștiei în epoca dacică
Metals squares used in Dacian period in the Orăștie Mountains247

Octavian Cristian Rogozea, Alexandru Berzovan

Considerații privind două piese de bronz din stațiunea dacică de la Unip-Dealul
Cetățuica (com. Sacoșu Turcesc, jud. Timiș)
Observations regarding two bronze artifacts from the Dacian site of Unip-Dealul
Cetățuica (Sacoșu Turcesc commune, Timiș County).....259

Iosif Vasile Ferencz, Mihai Cristian Căstăian, Ionuț Socol

Proiectile din piatră descoperite la Ardeu, com. Balșa, jud. Hunedoara
Stone projectiles found in Ardeu, com. Balșa, Hunedoara County265

Diana Dăvîncă

Înhumări de copii la dacii liberi dintre Carpați și Prut între secolele II-IV dHr
Children burials to the free Dacians between Carpathians and Prut River (IInd-IVth
c. AD)279

Ștefan Honcu

Ceramica romană de bucătărie descoperită la *Argamum* - sector *Extramuros*
The Roman kitchenware discovered at *Argamum-Extramuros* sector293

Mihaela Denisia Liușnea

Opaițe cu volute (tip Loeschcke IV) descoperite în aria *castellum*-ului de la Bărboși-
Tirighina, Galați
Roman Lamp with Volute (Loeschcke Type IV) discovered in the *castellum* area,
Bărboși-*Tirighina*, Galați309

Doina Benea, Simona Regep

Câteva precizări privind topografia monumentelor de la *Tibiscum*
Few remarks on the *Tibiscum* site monument topography321

Mariana Balaci Crînguș, Cătălin Balaci

Monumente funerare ale soldaților palmyreni din Dacia romană
Funerary monuments of Palmyrenes soldiers from Roman Dacia353

Silviu Gridan

Proiectile de piatră care aparțin unui posibil castru roman recent identificat în sud-
estul Transilvaniei (com. Ungra, jud. Brașov)
Stone projectiles belonging to a possible roman castrum recently identified in
southeastern Transylvania (Ungra commune, Brașov County).....363

Florin-Gheorghe Fodorean

- Mapping roman Dacia: the imperial road from *Brucla* to *Salinae*
Cartografiind Dacia romană: drumul imperial de la *Brucla* la *Salinae*383

Dorel Micle, Octavian-Cristian Rogoza

- Puncte arheologice cu descoperiri atribuite perioadei post-romane din hotarul administrativ al municipiului Timișoara
Archaeological points with findings assigned to the post-roman period situated within the administrative borders of Timișoara city.....389

Bogdan Alin Craiovan, Andrei Prian

- Noi descoperiri aparținând evului mediu timpuriu din vestul țării. Locuințele medieval timpurii de la Dudeștii Vechi, jud. Timiș
New early middle ages finds from the western part of Romania. The early medieval dwellings from Dudeștii Vechi, Timiș County.....441

Silviu Oța, Migdonia Georgescu

- Câteva observații privind doi cercei descoperiți la Isaccea (jud. Tulcea)
A few Remarks about two Earrings found at Isaccea (Tulcea County)447

Ioan Crișan

- An early medieval pot discovered at Curtuișeni (Bihor county)
Un vas medieval timpuriu descoperit la Curtuișeni (jud. Bihor).....463

Hedy M-Kiss

- Descoperiri noi privind artefactele de piele din Timișoara
New discoveries on the leather artefacts in Timișoara469

Carol Kacsó, Traian Minghiraș, Teodor Bâlcu

- Cercetări de arheologie montană la Baia Mare (II)
Mining archaeology in Baia Mare (II).....491

Sergiu-Gabriel Enache

- Contribuții la repertoriul arheologic al orașului Gătaia (jud. Timiș). Cercetările de teren din anii 2010–'11 și 2013
Contribution to the archaeological repertoire of Gătaia (Timiș County). The field surveyings from 2010–'11 and 2013.....513

PARTEA A DOUA

~ METODE DE INTERDISCIPLINARE ~

Mihaela-Maria Barbu, Marius-Gheorghe Barbu

Date experimentale privind utilizarea secerilor preistorice din piatră cioplită
Experimental data about usage of prehistoric flint sickles 537

Szücs-Csillik Iharka, Zoia Maxim

The Divine Bull from Parța
Taurul Divin de la Parța 551

Dumitru Boghian, Sergiu-Constantin Enea, Radu-Gabriel Pîrnău, Aurel Melniciuc, Andrei Asăndulesei, Felix-Adrian Tencariu

Încercare de reconstituire a evoluției peisajului preistoric în Depresiunea Prutului Mijlociu, microzona sitului cucutenian de la Ripiceni-*Holm*, jud. Botoșani (partea II)
An attempt to reconstitute the prehistoric landscape evolution in the Middle Prut Depression – the Cucuteni site of Ripiceni-*Holm* (Botoșani county) micro-region (Part II) 561

Szücs-Csillik Iharka, Cristian Virag

The orientation of the dead at Urziceni necropolis. An archaeoastronomical approach
Orientarea defunțiilor în necropola eneolitică de la Urziceni. O abordare astronomică 591

Leonard Dorogostaisky, Dorel Micle

Noi ipoteze de lucru pentru cercetarea epocii bronzului în Banat. Un posibil complex de fortificații și așezări în arealul localităților Cenei, Bobda, Beregsău Mic, Cărpiniș și Checea (jud. Timiș)
New assumptions in research related to the Bronze Age in Banat region. A possible complex of fortifications and settlements in the area Cenei, Bobda, Beregsău Mic, Carpiniș and Checea (Timiș County) 601

Neculai Bolohan, Mitică Ciorpac, Florica Mățău, Dragoș-Lucian Gorgan

DNA analysis of a Noua Culture funerary context from Eastern Romania
Analiza ADN a unui context funerar Noua din estul României 631

Dorel Micle, Vlad Meglei, Alexandru Hegyi

Parcul arheologic Herneacova-*Cetate*: un model de exploatare științifică, turistică și economică în contextul dezvoltării durabile
Archaeological Park Herneacova-*Cetate*: a model of scientific, touristic and economical exploitation in the context of sustainable development 639

Marius Ardeleanu

- Proiectul Linothorax
Linothorax Project 653

Valentina Cetean

- Durabilitatea rocilor în context arheologic
The stone durability in archaeological context 673

Florin Stănescu

- Problema numărului 13 în astronomiile antichității
The matter of number 13 in antiquity's astronomies 689

Valentina Cetean, Eugen S. Teodor, Aurora Pețan

- Începuturi de cercetare a fortificației liniare Cioclovina-Ponorici. Informații arheologice, mineralogie și alte analize de laborator
Beginnings of research on the Cioclovina-Ponorici linear fortification. Archaeological information, mineralogy and other laboratory analysis 695

Dorel Micle, Alexandru Hegyi, Cristian Floca

- Urme peste timp: topografierea castrilor romane de marș din Munții Șureanu
Traces over time: surveying the Roman camps from Șureanu Mountains 715

Michal Pisz, Călin Timoc

- Citind terenul din apropierea sitului arheologic *Tibiscum*. Rezultatele preliminare a doi ani de investigații non-invazive
Reading the landscape of *Tibiscum* – emerging findings from two years of non-destructive investigations 745

Corneliu Beldiman, Mircea Negru, Diana-Maria Beldiman

- Artefacte de os descoperite la Romula (2015)
Bone artefacts discovered at Romula (2015) 753

Oana-Alexandra Borlea

- Analiza hărții *Situations Plan der Sechs Ortschaften Liget, Schaag, Paraz, Petroman, Csebsa, Macedonien und des Temes Fluses ...*; peisajul în arealul Timișului Mort în secolul al XVIII-lea, toponimie, relevanță arheologică
Analysis of *Situations Plan der Sechs Ortschaften Liget, Schaag, Paraz, Petroman, Csebsa, Macedonien und des Temes Fluses ...*; Landscape in the Timișul Mort Catchment Basin in the 18th Century. Toponymy, Archaeological Relevance 771

~ ISTORIE ~

Teodora-Daniela Moț

- Zeița Isis în lumea elenistică și la Marea Neagră
The goddess Isis in the Hellenistic world and at the Black Sea 793

Ana-Cristina Hamat

- Tăcere, vorbesc romanii! Bijuteriile în literatura latină din primul secol al Imperiului
Silence, the Romans are speaking! Jewelry in Latin Literature from the first century
of the Empire 807

Atalia Onițiu

- Religia militarilor din Dacia în epoca romană târzie (secolele III–IV dHr)
The Religion of the Soldiers from Dacia in late Roman time (IIIrd–IVth centuries)
..... 823

Fábián István

- Două monumente funerare romane “descoperite” la Gornești
Two Roman funerary monuments “discovered” at Gornești..... 835

Lucian-Mircea Mureșan, Ioana Mureșan

- Violatio Sepulchri* - between the legal concept and roman funerary practice in the
Balkans
Violatio Sepulchri - între conceptul juridic și practica funerară romană în Balcani
..... 843

Sorin Paliga

- Terram uero, que est a fluuio Morus usque ad castrum Vrschia* (Anonymus, Gesta
Hungarorum, VI)..... 861

Dan Băcuet-Crișan

- Semne/mărci de olar prezente pe ceramica medievală timpurie din Depresiunea
Silvaniei (II)
Potter signs/stamps present on early mediaeval ceramics from Sylvanian Basin
(II)..... 873

Sorin Forțiu

- Fenlak* (Felnac), *arcis rudera* 893

Ovidiu Bozu, Ioan Rotaru

- Pietrele cu semne și descoperiri arheologice din hotarul comunei Prigor, jud.
Caraș-Severin
Signs on stones at the edge of the Prigor village, in Caraș-Severin County 949

Ovidiu Bozu

Jugul cu capete de șarpe (sat Zlagna, com. Turnu Ruieni, jud. Caraș-Severin)

Un pichet avec des têtes de serpent (village de Zlagna, commune Turnu Ruieni, département de Caraș-Severin).....967

Nicolae Hurduzeu

Moiras – Parcae – Faits (Ursitoare). Aspects regarding their role in the everyday life of humans

Moire – Parcae – Ursitori. Considerații privind rolul lor în viața omului975